

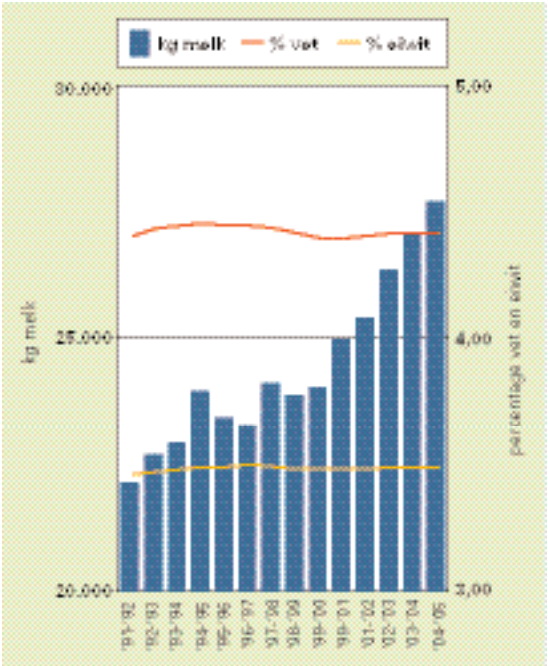
De levensproducties van de aanwezige én van de afgevoerde dieren staan voor het eerst op de nieuwste MPR-jaaroverzichten van NRS. In dit artikel aandacht voor de oude koeien van maatschap Boer en voor de hoogproductieve veestapel van veehouder Spriensma.

De Nederlandse koe produceert gemiddeld 17 dagen langer in vergelijking met vorig jaar en voegt 621 kg melk extra toe aan zijn levenstotaal. Dit blijkt uit de cijfers die NRS berekende op basis van de afgevoerde dieren in het boekjaar 2004-2005. De levensduur van de koeien lag in dat jaar op 2067 dagen (zie tabel 1). Op het moment dat de dieren het bedrijf verlaten ligt de levensproductie op 27.701. Hiermee houdt de stijgende lijn van levensproductie aan bij gelijkblijvende gehalten (zie figuur 1). Hoeveel een koe produceert en de tijd die ze daarvoor neemt zijn onderwerpen die stijgende belangstelling ondergaan. Het spreiden van opfokkosten over een zo lang mogelijke productieve periode is een kostentechnisch argument, maar de maatschappelijke druk telt eveneens. Voor NRS redenen te over om na de jaarlijkse berekeningen van levensproductie op nationaal niveau deze cijfers nu ook op bedrijfsniveau vast te stellen. De levensproductie bij afvoer en het gemiddelde van de aanwezige dieren zijn de nieuwe cijfers die de veehouder op zijn MPR-jaaroverzicht aantreft. Deze kenmerken zijn niet eenduidig uit te leggen. Door bijvoorbeeld jaarlijks een groot aantal vaarzen aan te houden voor verkoop na afkalven daalt de gemiddelde productie bij afvoer. De bedrijfsgrootte speelt eveneens een rol. Een honderdtonner die het bedrijf verlaat, zorgt op een bedrijf met vijftig koeien voor een grotere piek in de levensproductie bij afvoer dan bij een veehouder die het dubbele aantal dieren melkt. Ongeacht alle mogelijke bedrijfsinvloeden is de algemene ge-

Tabel 1 – Levensduur van afgevoerde stamboekkoeien per jaar van afvoer

jaar afvoer	aantal*	dagen opfok	keren gekalfd	gem. TKT	productieve levensduur**	dagen na laatste proefmelking	dagen levensduur***
2004-'05	269.862	800	3,3	411	1224	43	2067
2003-'04	274.508	801	3,3	409	1207	43	2051
2000-'01	228.102	803	3,2	400	1132	48	1983
1997-'98	279.163	802	3,3	395	1150	44	1996
1994-'95	252.770	801	3,4	390	1206	48	2054
1991-'92	278.229	799	3,4	386	1175	54	2027

*) = aantal koeien met maximaal 150 dagen tussen laatste proefmelking en afmelding; **) = dagen tussen eerste kalfdatum en datum laatste monsternamen; ***) = dagen tussen geboorte en laatste afvoerdatum (som van dagen opfok, productieve levensduur en dagen na laatste proefmelking)

Figuur 1 – Ontwikkeling levensproductie van stamboekkoeien op moment van afvoer

dachte wel gericht op verlenging van levensduur en verhoging van levensproductie. In tabel 2 staat een aantal bedrijven vermeld dat in het boekjaar 2004-2005 extreem hoge gemiddelden behaalde. De selectie is op levensdagen uitgevoerd, maar per bedrijf staat ook de gemiddelde productie bij afvoer vermeld.

Gemiddeld 8,6 lactaties bij afvoer

Lijstaanvoerders van afgelopen jaar zijn Willem en Ina Boer uit Berkenwoude. De elf koeien die in 2004-2005 hun bedrijf verlieten waren gemiddeld 4360 dagen oud. Eenvoudiger gezegd; ze naderen de leeftijdsgrens van twaalf jaar. In hun leven draaiden deze dieren gemiddeld 8,6 lactaties mee, waarin ze 70.365 kg melk produceerden. Helemaal verrast met het resultaat is Willem Boer niet: ‘We zijn al 27 jaar agrariërs en al die tijd hebben we ons gericht op weinig aanfok en een lange levensduur. De koeien gaan bij ons niet snel weg, als er iets mee is, proberen we altijd eerst te behandelen.’ Vanwege de lage vervanging houdt familie Boer jaarlijks slechts zo’n twaalf vaarskalveren aan van de 85-koppige veestapel. Uit het verhaal van Willem Boer blijkt het hoge celgetal van oudere koeien een van de grootste problemen te zijn. ‘We zitten vaak in de gevarrenzonen van het celgetal. Met de grens van 400.000 cellen per millimeter kunnen we nog werken, maar als

Nederlandse melkproducenten in 2005 door 80 00-kg-grens én productiever in heel hun leven

Van jaar- naar levensproductie

<i>naam veehouder, woonplaats</i>	<i>aantal koeien</i>	<i>levens- dagen</i>	<i>dagen droog</i>	<i>lactatie- dagen</i>	<i>lev.prod. kg melk</i>	<i>kg melk per dag</i>	<i>lev.prod. kg v.+e.</i>	<i>aantal lactaties</i>
mts. Boer-Van de Berg, Berkenwoude	11	4360	454	3109	70.365	22,6	5570	8,6
A. J. Bouwman, Utrecht	10	3504	554	2108	42.868	20,3	3357	6,7
v.o.f. Verhoef-Hofland, Stolwijk	15	3418	374	2282	50.968	22,3	4004	7,1
J. A. Kool, Nieuwerkerk aan de IJssel	10	3403	430	2232	43.397	19,4	3453	6,8
C. A. van der Willigen, Bunnik	12	3376	438	2072	55.464	26,8	4381	6,3
H. J. Schiphorst, Denekamp	10	3373	328	2172	45.616	21,0	3603	6,0
mts. Bakhuizen-Haasjes, Appelscha	14	3333	371	2082	47.199	22,7	3785	5,9
B., J. en S. Akkerman, Rotsterhaule	14	3319	405	2234	46.165	20,7	3686	5,9
G. van Wijngaarden, Bergambacht	12	3200	323	2063	47.440	23,0	3751	5,9
mts. Kazemier, Froombosch	13	3197	411	1938	54.900	28,3	4207	6,4

Tabel 2 – Top-10 bedrijven voor levensdagen met minimaal tien afgevoerde dieren (periode 1 september 2004-31 augustus 2005) (NRS-rangschikking)

dit verlaagd zou worden naar 350.000 dan zou de gemiddelde leeftijd op ons bedrijf wel eens lager kunnen uitvallen.’

Het moge duidelijk zijn dat vele factoren de totale productie bij afvoer beïnvloeden, hetzelfde geldt voor de gemiddelde levensproductie van de aanwezige veestapel. Op nationaal niveau ligt dit gemiddelde op 21.000 kg melk met 925 kg vet en 735 kg eiwit.

Een lang en productief leven heeft gevolgen voor de economische situatie, maar de jaarcijfers van het afgelopen boekjaar kennen hun geldelijke waarde in het economisch jaarresultaat (EJR). Bij berekening van het EJR hangt NRS euro’s aan de geregistreerde kilogrammen met bijbehorende gehalten. Het EJR is in 2005 met licht veranderde waarden berekend, aangepast op de zuivelopbrengsten. De kilogrammen vet uit het RJG (rollend jaargemiddelde) krijgen een zwaardere economische weging en de kilogrammen eiwit een

lichtere. De nieuwe formule is als volgt: EJR-bedrijf= (RJG kg melk x –0,06)+(RJG kg vet x 2,80)+(RJG kg eiwit x 5,40).

Op basis van deze waarden is het EJR van de laatste vier jaren opnieuw becijferd (zie tabel 3). Het vorige jaar leek de melkproductie vrijwel stabiel te zijn met een stijging in EJR van 5 euro. Dit jaar maakte de Nederlandse veestapel een grotere stap met een stijging van 53 euro naar 2036 euro. Dit gemiddelde is gebaseerd op resultaten van ruim 19.000 bedrijven waarvan de gemiddelde veestapelomvang op 65 koeien blijft steken. De melkproductie, die vorig jaar een kleine dip doormaakte naar 7807 kg melk, doorbreekt dit jaar de grens van 8000 kg melk in het rollend jaargemiddelde.

Oudste koeien in Zuid-Holland

Op provincieniveau zijn weinig verschuivingen waar te nemen (zie tabel 3). Zeeland behaalt als kleinste

Meer Montbéliardes, meer melk

De vooruitgang in productie handhaaft de zich ook het afgelopen jaar in vrijwel alle rassen. De Montbéliardes spannen de kroon wat betreft productiestijging: zo’n 360 dieren zorgden voor een gezamenlijke productiestijging van ruim 300 kg melk. Het jaargemiddelde van 7258 kg melk geeft een EJR van 1670 euro.

In de tabel met productiecijfers per ras staan alleen gegevens van dieren waar- bij meer dan 87 procent bloed van het betreffende ras door de aderen stroomt. In dieraantallen is de groep roodbonte Holsteins de grote winnaar. Deze cate- gorie steeg vorig jaar al met 12.000 die- ren, nu komen daar nog zo’n 7000 die- ren bij. De zwarte Holsteins lijden verlies binnen de gelederen. Van tien- duizend stamboekdieren minder kon NRS de melkproductie registreren.

Tabel 6 – Productiecijfers naar ras

<i>ras</i>	<i>jaar</i>	<i>aantal koeien</i>	<i>dgn.</i>	<i>kg melk</i>	<i>% vet</i>	<i>% eiwit</i>	<i>kg vet</i>	<i>kg eiwit</i>	<i>kg v.+e.</i>	<i>EJR</i>
zwartbont totaal	2004-'05	620.777	349	9257	4,39	3,49	406	323	729	2046
	2003-'04	638.251	351	9218	4,37	3,48	403	321	724	2006
roodbont totaal	2004-'05	154.926	332	7944	4,56	3,56	362	283	645	1885
	2003-'04	150.360	334	7909	4,56	3,56	361	281	643	1755
HF zwartbont	2004-'05	552.125	350	9316	4,39	3,49	409	325	734	2057
	2003-'04	562.202	351	9268	4,36	3,48	404	323	727	2014
HF roodbont	2004-'05	66.546	334	8171	4,56	3,56	373	291	664	1930
	2003-'04	59.527	335	7995	4,56	3,55	364	284	648	1877
MRIJ	2004-'05	8.173	322	6495	4,42	3,62	287	235	522	1574
	2003-'04	9.080	324	6448	4,41	3,59	284	232	516	1543
FH	2004-'05	1.443	334	6771	4,51	3,57	306	242	547	1595
	2003-'04	1.614	333	6708	4,51	3,54	303	238	540	1569
blaarkop	2004-'05	593	311	5931	4,39	3,58	260	213	473	1453
	2003-'04	608	314	5984	4,41	3,58	264	214	478	1464
Jersey	2004-'05	480	333	5534	5,97	4,05	330	224	554	1665
	2003-'04	466	329	5335	6,03	4,08	322	217	539	1622
Montbéliarde	2004-'05	360	323	7258	4,22	3,48	306	252	559	1670
	2003-'04	262	318	6916	4,32	3,48	299	241	539	1606
Brown Swiss	2004-'05	213	341	7173	4,52	3,69	324	264	588	1680
	2003-'04	148	342	7079	4,54	3,63	321	257	579	1616

<i>provincie</i>	<i>aantal bedrijven</i>	<i>gem. aantal koeien/bedrijf</i>	<i>lft.</i>	<i>kg melk</i>	<i>% vet</i>	<i>% eiwit</i>	<i>kg vet</i>	<i>kg eiwit</i>	<i>kg v.+e.</i>	<i>EJR</i>
Zeeland	234	61	4.06	8814	4,35	3,51	383	309	692	2213
Flevoland	310	83	4.08	8599	4,39	3,49	377	300	677	2163
Noord-Brabant	2.686	67	4.05	8203	4,40	3,54	361	290	651	2086
Overijssel	3.579	58	4.09	8021	4,48	3,54	360	284	644	2057
Gelderland	3.367	58	4.09	8039	4,45	3,53	358	284	642	2051
Noord-Holland	944	62	4.10	8190	4,34	3,49	355	286	641	2047
Limburg	633	66	4.07	8078	4,37	3,52	353	284	637	2039
Drenthe	1.187	69	4.09	8065	4,41	3,49	355	282	637	2032
Groningen	936	79	4.09	7977	4,43	3,50	353	280	633	2020
Utrecht	1.106	57	4.11	7985	4,37	3,49	349	279	628	2004
Friesland	2.798	80	4.09	7809	4,43	3,51	346	274	620	1979
Zuid-Holland	1.253	60	5.00	7827	4,33	3,48	339	273	612	1951
Nederland 2004-'05	19.033	65	4.09	8029	4,42	3,52	355	282	638	2036
Nederland 2003-'04	19.658	65	4.08	7807	4,45	3,51	347	274	621	1983
Nederland 2002-'03	20.274	63	4.08	7840	4,42	3,50	346	274	620	1978
Nederland 2001-'02	21.268	61	4.07	7671	4,45	3,50	341	268	609	1942

Tabel 3 – Gemiddelden per provincie en landelijk (periode 1 september 2004-31 augustus 2005)

koeienprovincie nog steeds het beste resultaat. De Zeeuwen registeren met 8814 kg melk bijna duizend kg melk per koe meer dan hun Zuid-Hollandse collega’s, die de provincielijst afsluiten. De koeien in het Zuid-Hollandse gaan daarentegen een half jaar langer mee dan in Zeeland.

Verder inzoomend blijkt op bedrijfsniveau de best presterende melker uit Groningen afkomstig. Veehouder Spriensma uit Ulrum geeft met twaalf koeien de leiding aan het klassement met topmelkers (zie tabel 4). Driemaal daags melken levert hem een EJR van 3132 euro en geeft Spriensma deze plek nipt boven de als tweede geplaatste maatschap Koster uit Koekange. Over alle provincies bezien nemen acht bedrijven, der- tien procent, een plaats in op de erelijsten met een vee- stapel die driemaal daags gemolken wordt (zie tabel 5). De melkregistratie op bedrijven met een automatisch melksysteem levert evenals vorig jaar geen veestapel in de hoogste productieregioenen.

Christel van Raay

Tabel 4 – Top-10 actieve MPR-bedrijven voor EJR met minimaal zes erkende monsternames (*= driemaal daags melken) (NRS-rangschikking)

<i>naam veehouder, woonplaats</i>	<i>aantal koeien</i>	<i>lft.</i>	<i>kg melk</i>	<i>% vet</i>	<i>% eiwit</i>	<i>kg vet</i>	<i>kg eiwit</i>	<i>% vlees- prod. EJR</i>
B. Spriensma, Ulrum (Gr.)*	12	4.05	11.960	4,46	3,64	534	436	3132
mts. Koster-Drost, Koekange (Dr.)	35	5.03	12.106	4,76	3,42	576	414	3122
mts. Hereijgers-Gommeren, IJzendijke (Z.)	65	3.11	11.704	4,56	3,57	534	418	3050
A. C. P. M. Diepstraten, Dongen (N.Br.)	66	4.04	11.906	4,10	3,59	488	427	2958
F. Wouters, Nijkerk (Gld.)*	28	6.01	12.705	4,02	3,33	511	423	2953
T. Schiphouwer, Benneveld (Dr.)	35	4.04	12.014	4,09	3,52	492	423	2941
H. G. Rietman, Haaksbergen (Ov.)	20	4.04	10.932	4,77	3,58	521	391	2914
mts. Breteler-Kl. Gebbink, Hengevelde (Ov.)	32	4.07	10.860	4,72	3,61	513	392	2902
mts. Van der Aa-Huijben, Dorst (N.Br.)	40	5.06	11.248	4,42	3,58	497	403	2893
J. H. Dekker, Balkbrug (Ov.)	38	4.04	10.807	4,53	3,71	489	401	2886

Tabel 5 – Top-5 bedrijven voor EJR per provincie in het MPR-jaar 2004-2005 (*= driemaal daags melken) (NRS-rangschikking)

provincie	naam veehouder, woonplaats	aantal koeien	lft.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	EJR	% vlees- prod.
Friesland	R. van der Wal, Warga	140	4.04	11.232	4,15	3,63	466	408	2834	1,7
	H. Agema, Kollumerpomp	99	4.07	11.558	4,19	3,40	484	393	2784	0,0
	mts. Sietsma-Venema, Hantumeruitburen	48	4.06	10.537	4,40	3,65	463	384	2738	2,7
	A. de Hoek, Drachtstercompagnie	75	5.00	11.949	3,85	3,36	460	401	2736	3,5
	T. N. Agricola, Scharsterbrug	72	4.04	10.562	4,34	3,62	459	382	2714	12,2
Groningen	B. Spriensma, Ulrum*	12	4.05	11.960	4,46	3,64	534	436	3132	6,5
	mts. Vos-Dijkstra, Godlinze	58	5.03	10.870	4,39	3,63	477	394	2811	0,2
	T. J. A. Fransen, Doezum*	18	5.04	11.111	4,39	3,50	488	389	2800	2,4
	mts. De Haan, Beerta*	85	4.11	10.883	4,15	3,61	451	392	2727	0,3
	L. A. en Y. Cazemier, Den Horn	63	4.11	10.055	4,64	3,61	467	363	2665	0,1
Drenthe	mts. Koster-Drost, Koekange	35	5.03	12.106	4,76	3,42	576	414	3122	4,3
	T. Schiphouwer, Benneveld	35	4.04	12.014	4,09	3,52	492	423	2941	0,2
	mts. Oostra-Bos, Havelte*	81	3.11	12.246	4,05	3,36	496	411	2873	5,0
	J. H. Langius, Witteveen	46	4.09	10.823	4,61	3,52	498	381	2802	5,5
	mts. Kooijmans-Mensink, Oosterhesselen	62	4.04	10.629	4,35	3,51	463	373	2673	0,0
Overijssel	H. G. Rietman, Haaksbergen	20	4.04	10.932	4,77	3,58	521	391	2914	2,0
	mts. Breteler-Kl. Gebbink, Hengevelde	32	4.07	10.860	4,72	3,61	513	392	2902	2,6
	J. H. Dekker, Balkbrug	38	4.04	10.807	4,53	3,71	489	401	2886	0,0
	mts. Knoef-Hendriksen, Geesteren	84	6.01	11.109	4,31	3,66	479	407	2872	4,2
	J. E. M. Welles, De Krim	56	4.09	11.532	4,10	3,59	473	413	2863	3,1
Gelderland	F. Wouters, Nijkerk*	28	6.01	12.705	4,02	3,33	511	423	2953	0,0
	J. H. Smalbraak, Winterswijk Woold	56	4.06	11.355	4,36	3,51	495	399	2859	0,2
	mts. Brethouwer, Winterswijk Miste	61	4.06	10.933	4,48	3,60	489	393	2835	3,2
	fam. Blikman, Ruurlo	94	4.09	11.310	4,41	3,46	499	392	2835	0,3
	W. Bonestroo, Nunspeet	73	4.03	11.152	4,22	3,61	470	402	2818	1,5
Utrecht	mts. Vernooij, Schalkwijk	75	4.07	11.316	4,27	3,47	484	393	2798	4,4
	P. A. M. Kuijer, Soest	50	4.07	11.487	4,08	3,50	469	402	2795	0,0
	v.o.f. Groot Nieuwenhuijzen, Woudenberg*	101	4.10	11.544	4,23	3,38	488	390	2780	1,6
	mts. Verkerk-De Wit, Werkhoven	62	4.03	11.022	4,22	3,43	465	378	2682	1,8
	F. M. van Rooijen, Wijk bij Duurstede	44	4.01	10.965	4,15	3,48	455	381	2674	0,0
Noord-Holland	v.o.f. Wenneker en zn., Nederhorst den Berg	24	5.03	10.429	4,74	3,75	495	391	2872	5,3
	P. G. M. Pater, Ursem	24	6.01	10.592	4,39	3,65	464	386	2748	0,4
	De Wildt Agro BV, Assendelft	49	4.10	11.754	3,88	3,42	456	402	2742	6,3
	fa. T. van Stralen, Ursem	34	4.05	10.255	4,66	3,64	477	374	2740	0,0
	landbouwbedrijf de Nijs BV, Wieringerwerf*	101	4.02	11.919	3,88	3,32	463	396	2720	2,0
Zuid-Holland	mts. Stuij-Kooijman, Ottoland*	109	5.01	11.788	3,87	3,41	456	402	2740	0,0
	W. Slappendel, Boskoop	17	4.04	10.822	4,16	3,56	450	385	2690	0,4
	A. J. van der Kooij, Abbenbroek	45	4.11	10.670	4,31	3,54	460	377	2684	0,6
	A. en D. Schakel, Giessenburg	84	4.09	10.125	4,47	3,68	452	372	2667	0,0
	gebr. Donk, Nieuwland	73	4.05	10.579	4,34	3,49	459	369	2643	0,0
Zeeland	mts. Hereijgers-Gommere, IJzendijke	65	3.11	11.704	4,56	3,57	534	418	3050	0,0
	A. de Visser Azn., Meliskerke	47	4.11	10.412	4,54	3,67	473	382	2762	1,4
	mts. Geelhoed-De Buck, Wissenkerke	40	4.01	10.635	4,52	3,45	481	367	2691	7,2
	S. Wisse, Meliskerke	56	4.05	10.598	4,37	3,53	464	374	2683	0,4
	T. E. A. Mocking, Hoofdplaat	47	4.02	10.628	4,43	3,47	470	368	2666	0,3
Noord-Brabant	A. C. P. M. Diepstraten, Dongen	66	4.04	11.906	4,10	3,59	488	427	2958	4,1
	mts. Van der Aa-Huijben, Dorst	40	5.06	11.248	4,42	3,58	497	403	2893	1,5
	J. H. de Kroon, Oirschot	60	4.00	11.073	4,41	3,62	488	401	2867	8,3
	landbouwbedrijf Van Creij BV, Landhorst	114	4.00	11.458	4,26	3,52	489	403	2858	0,0
	F. S. I. M. Krol, Boekel	61	4.01	11.181	4,33	3,57	484	399	2839	0,6
Limburg	G. J. A. Ubachs, Epen	41	4.09	11.306	4,17	3,41	471	386	2725	0,0
	mts. Engelen-Rikken, Meyel	75	5.00	10.709	4,42	3,47	473	372	2691	0,3
	J. L. G. Curfs, Ransdaal	36	5.01	10.190	4,44	3,54	452	360	2598	3,5
	mts. Pijs, Puth	50	4.07	9.851	4,59	3,61	452	356	2597	3,8
	J. P. H. aan den Boom, Neer	45	4.08	9.731	4,61	3,60	449	350	2563	4,4
Flevoland	P. J. J. Zonneveld, Swifterbant	49	4.10	11.455	4,19	3,52	480	404	2838	0,0
	J. C. Ruijter, Urk	60	5.02	11.117	4,23	3,52	470	392	2766	0,0
	mts. Lievaart-Rienstra, Rutten	38	4.06	10.711	4,36	3,52	467	377	2701	1,9
	Z. Hakvoort, Tollebeek	37	4.05	10.644	4,37	3,54	465	377	2699	0,0
	G. S. Kalsbeek, Zeewolde	98	4.07	11.258	4,08	3,43	459	386	2694	0,0